

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Codi: 104711

Crèdits: 6

Caràcter: FORMACIÓ OBLIGATÒRIA

Matèria: TEORIA I CONTEXT

Curs: TERCER

Semestre: PRIMER

Equip docent: Albert Lladó, Gisela Carrasco.

Hores de dedicació: 150h

Hores lectives: 53h

Hores autònomes: 97h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria és de caràcter obligatori i de metodologia teòrico-pràctica. S'entén la pràctica, llavors, com una dimensió articulada amb les de teoria, praxi i poiesis, tant en relació amb les situacions, processos i contextos que s'aborden i en els quals aquesta articulació es dona, com en relació al propi context pedagògic d'aprenentatges i activitats. Sobre la base d'això, l'objectiu general de la matèria és posar èmfasi en la relació, implicació i mútua incidència entre les arts i els dissenys i el seu context, interdependent i circumdant.

En les quatre assignatures que componen la matèria s'enfortirà la disposició investigadora dels/les alumnes des de la condició del pensament crític, situat i contextual en, per a i a través de les arts i els dissenys; s'abordaran, de forma àmplia i oberta, marcs teòrics, discursos, conceptes i metodologies procedents de camps de saber tant de les ciències socials com dels estudis científics-tècnics; s'incidirà en la reflexió i projecció de les pràctiques dels/les alumnes en i per al context, tant professional com a acadèmic.

Assignatures de la matèria:

ESTUDIS CRÍTICS I CULTURALS 1

ESTUDIS CRÍTICS I CULTURALS 2

ESTUDIS CRÍTICS I CULTURALS 1.

L'assignatura es proposa analitzar el nostre present cultural des d'una perspectiva crítica proporcionant eines teòrico-pràctiques per l'anàlisi del mateix. Superat el debat al voltant de la cultura postmoderna -central als anys vuitanta i no-ranta- s'analitzaran les transformacions culturals marcades, en les darreres dècades, per el neoliberalisme entès com una transformació que va més enllà d'allò que Frederic Jameson anomenava "el capitalisme tardà".

El model de producció cultural dominant, generat sota el règim de l'anomenat "capitalisme cognitiu o comunicatiu", es fonamenta en un conjunt de sistemes de valor, formes d'organització, i actituds estètiques, que s'inscriuen en primer lloc, en canvis substancials en les institucions culturals i educatives, però també en la producció de la nostra subjectivitat, les formes de vida urbanes, els món digitals i les condicions del treball.

L'objectiu de l'assignatura és oferir un marc general del capitalisme i els estudis crítics i culturals contemporanis per desenvolupar, a partir d'aquí, una anàlisi de tots aquests àmbits ja sigui des dels models hegemònics com des d'aquells que han generat imaginaris alternatius.

OBJECTIUS

Conceptuals:

Proporcionar una genealogia crítica del concepte de cultura i dels estudis culturals.

Conèixer i interpretar críticament els problemes presents en els debats culturals contemporanis.

Promoure un coneixement encarnat, reflexiu i crític.

Explorar noves realitats culturals.

Aprendre a utilitzar i interpretar diferents fonts d'informació i recursos relacionats amb els mitjans de comunicació, la cultura popular, el disseny i les arts visuals.

Metodològics:

Assolir la capacitat d'analitzar acuradament realitats contextuais complexes des de les diferents perspectives que construeixen aquesta realitat.

Desenvolupar la capacitat creativa i la de generar i utilitzar recursos processuals i comunicatius.

Desenvolupar la capacitat de síntesi per explicar d'una manera clara, oral i gràficament, les propostes.

Desenvolupar la capacitat d'argumentar una reflexió.

Formular preguntes i imaginar respostes.

Fomentar en l'alumnat una actitud responsable i autònoma pel que fa al propi aprenentatge.

Consolidar l'hàbit de lectura i la capacitat d'integrar les lectures en el propi procés d'aprenentatge.

Estimular la participació activa a classe i als diversos espais de discussió i aprenentatge que es generin.

Facilitar espais de posada en comú i fomentar el treball col·laboratiu.

COMPETÈNCIES

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

E02. Analitzar i relacionar teories, conceptes i sabers de les diverses àrees de coneixement (socials, científiques, de les arts i dels dissenys).

E03. Llegir, escriure i parlar de forma posicionada i crítica en i des dels entorns de treball de les arts i els dissenys, i emprar aquests recursos com un factor de construcció personal.

E05. Distingir, jerarquitzar i relacionar críticament continguts formals, dades, documents, conceptes i arguments implicats en el treball propi, emprant recursos apropiats (constel·lacions conceptuais, gràfics relacionals, bancs de referències...).

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T01. Escoltar activament valorant les aportacions alienes per a la construcció dels propis posicionaments.

T02. Tractar la informació de forma responsable, compromesa i honesta.

T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el mitjà.

T06. Treballar de forma col·laborativa, multidisciplinària i transdisciplinària.

RESULTATS D'APRENENTATGE

RA1 (E02.25). Seleccionar referents teòrics propis: eines i recursos per a la recerca segons paraules clau, cercadors específics, bases de dades, etc.

RA2 (E02.26). Proposar eixos concrets de vinculació entre l'univers d'interessos propi i la realitat social, així com analitzar possibles desenvolupaments de recerca en aquests eixos.

RA3 (E02.27). Posicionar-se de forma crítica cap a la realitat social, cultural, ecològica i assajar alternatives mitjançant interrogants que la subverteixin.

RA4 (E02.28). Distingir camps teòrics socioculturals i tecnocientífics diversos.

RA5 (E03.18). Escriure de manera situada i (pre)posicional: amb, des de, contra, per a...

RA6 (E03.19). Utilitzar les pràctiques i recursos de citació de material bibliogràfic i documental (fonts primàries, audiovisuals, internet, etc.).

RA7 (E03.20). Participar productivament en un debat: exposar idees pròpies.

RA8 (E05.6). Contextualitzar els materials teòrics i els seus continguts: perspectives, conceptes i arguments.

RA9 (E05.7). Elaborar conceptes i arguments amb criteri.

RESULTATS D'APRENENTATGE TRANSVERSALS

T01.1. Construir posicionament i criteri propis tant a partir del seu treball com a partir del diàleg amb altres propostes o agents.

T01.2. Reconèixer les qualitats del treball dels altres com a font d'aprenentatge.

T02.1. Reconèixer l'ús, límits i diferents aplicacions de dades i documents.

T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.

T03.2. Gestionar de forma eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.

T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.

T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.

T05.2. Triar el mitjà adequat a cada situació comunicativa.

T06.1. Distribuir els rols en un entorn col·lectiu de treball derivat d'un projecte segons habilitats i disciplines implicades.

T06.2. Treballar de forma horitzontal i creuada en entorns col·laboratius com a font de desenvolupament personal i grupal.

CONTINGUTS

El primer semestre de l'assignatura es desplegarà al voltant dels Estudis Culturals. L'aparició després de la segona guerra mundial dels Estudis Culturals en el context anglosaxó va donar lloc a un camp de recerca interdisciplinari que va permetre explorar i interpretar els fenòmens culturals de la contemporaneïtat. Des d'aquesta disciplina, acadèmicament assentada, traçarem un recorregut crític que ens introdueixi en els significats i plantejaments teòrics clau que han tractat de definir la paraula "cultura".

Els Estudis Culturals es nodreixen de tot un conjunt de conceptes i marcs d'anàlisi per a abordar la crítica de la cultura. Acompanyarem, doncs, aquestes eines conceptuais a partir dels seus textos fonamentals, recorrent així la crítica com a eina de diagnòstic des de la crítica marxista i la teoria de la cultura, el postestructuralisme, el posthumanisme i el feminisme. L'objectiu del curs serà aprendre a utilitzar les eines teòriques que ens brinden aquests corrents no sols com una manera d'analitzar la cultura sinó també les pràctiques d'arts i disseny.

Resultats d'aprenentatge (RA): RA.1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

METODOLOGIA

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

La metodologia emprada es defineix des de l'equilibri entre les activitats dirigides (28%), supervisades (28%) i autònomes (28%). Per altre banda les activitats d'avaluació amb un 16% dels crèdits agafa una importància que va més enllà de les qualificacions. Entenem doncs que l'avaluació és una activitat formativa més, reforçant el caràcter d'avaluació contínua de l'assignatura, intercalant-se al llarg del curs entre les activitats dirigides, supervisades i autònomes.

La metodologia d'aquesta assignatura es basa en tres objectius: en primer lloc crear un procés d'aprenentatge conceptual i experiencial de caràcter teòric-pràctic, en segon lloc estimular la lectura crítica i ampliar les eines per a la comprensió, síntesi i comunicació escrita i oral. En tercer lloc, el conreu de les habilitats i recursos per a la recerca. Aquests objectius es formalitzaran mitjançant la combinació de:

exposicions teòriques.

discussió de lectures i visionat de materials audiovisuals, alguns obligatoris i d'altres seleccionats tan per les docents com per l'alumnat.

visites d'agents culturals a l'aula o bé visites a espais culturals de la ciutat.

realització d'exercicis pràctics a través de processos de recerca individual i en grup, que s'aniran pautant i tutoritzant al llarg del semestre.

elaboració d'un treball grupal que posi l'accent en la recerca i la documentació dels processos d'aprenentatge.

en tots els casos, el debat entre alumnat, agents convidats i docents serà clau per adquirir i posar en pràctica els continguts treballats i investigats.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 22,5h (15%)

Hores activitats supervisades: 30h (20%)

Hores aprenentatge autònom: 97h (65%)

Hores activitats d'avaluació: 7,5h (5%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències i casos d'estudi i/o visites i/o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: Valoració i discussió crítica col·lectiva i/o exposició de continguts pràctics i debat.

Descripció: Cada docent tindrà assignat un grup que s'intercanviarà durant la segona meitat de semestre. D'aquesta manera, els dos grups que conformen l'assignatura tindran accés als mateixos continguts per part dels dos docents que la imparteixen. El primer semestre està format per 2 blocs conceptuals amb sessions d'utilitat teòrico-pràctiques que facilitin la plena integració dels coneixements necessaris.

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió i posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller.

Metodologia d'aprenentatge: Assessorament sobre els processos de formalització del treball propi de l'alumne. Seguiment i tutorització dels processos metodològics i dels resultats parcials del treball propi de l'alumne. Presentació pública i discussió crítica col·lectiva.

Descripció: Els treballs es portaran a terme de manera personal i/o en grup valorant especialment la participació de l'alumnat en les activitats i la seva implicació des de la pràctica col·laborativa. Es realitzarà un seguiment directe dels processos de treball per tal de conèixer el nivell assolit per l'alumnat i poder incidir en aquells que tinguin més dificultats.

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

Descripció: L'alumnat realitzarà els treballs encarregats amb els recursos proposats i aquells que ells mateixos trobin: recerca i recopilació d'informació, reflexió, anàlisi, etc. Així mateix realitzarà un dossier recopilatori de tot el procés.

Activitat d'avaluació

Presentacions dels exercicis dels resultats parcials i/o finals.

Metodologia d'aprenentatge: Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis i resultats parcials o finals.

Descripció: Tutories individuals o reflexions en grup del resultat general en les diferents fases d'aquesta.

SISTEMA D'AVALUACIÓ

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

La nota final de l'assignatura tindrà en consideració l'evolució en l'aprenentatge de l'estudiant. El contingut de cada treball s'especificarà a l'enunciat corresponent.

SISTEMA D'AVUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació continua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (35%)

Avaluació continua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs. (35%)

Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (30%)

Tots els treballs que no siguin entregats durant el procés, en les dates indicades, no podran ser avaluats.

L'assignatura és presencial. L'obligatorietat del 80% d'assistència és un requisit bàsic per a poder aprovar l'assignatura.

Per tant, més de tres faltes no justificades poden suposar no superar l'assignatura. En cas que l'estudiant tingui algun tipus de complicació personal, laboral o acadèmica que l'impedeixi seguir el decurs de l'assignatura ho haurà de comunicar als professors, al tutor, o, en darrera instància, al Coordinador del Grau, per tal de poder trobar una solució a temps. En cap cas s'acceptaran justificacions o peticions de flexibilitat a final de curs.

Per aprovar l'assignatura serà imprescindible l'assistència a l'aula i la participació. Els criteris són els següents:

1. Compromís i rigor amb els treballs i les activitats que es proposen: adequació amb els enunciats, qualitat en el contingut i la presentació material.

2. Correcció en l'escriptura i rigor acadèmic en el treball textual.

3. Implicació i dinàmica a l'aula.

4. Evolució personal en el procés d'aprenentatge. Esforç i escolta envers les recomanacions i orientacions dels docents.

Tant els continguts comuns com els específics de cada bloc confluiran en el treball de lectura, la producció de textos i altres exercicis proposats, debats a l'aula, així com l'elaboració d'un seguit de projectes finals. S'entén que la nota final de cada projecte comprendrà no només el resultat final sinó també el seu procés d'elaboració, mitjançant les entregues programades

TREBALL INDIVIDUAL 60%. TREBALL EN GRUP 40%

RECUPERACIÓ

1. La nota mínima mitjana de curs ha d'estar entre 4 i 4,99.

2. L'alumne/a ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues tercers parts de la qualificació total de l'assignatura. D'aquesta manera, podrà optar a la recuperació a través d'una "prova de síntesi".

3. L'assistència ha d'haver estat igual o superior al 80% de les hores lectives presencials.

BIBLIOGRAFIA

Aquesta és la bibliografia de referència per al curs. En cada bloc de continguts s'especificaran els textos de lectura obligatòria i que són de referència per als exercicis i activitats avaluatives.

BUTLER, Judit. *Cuerpos que importan. Sobre los límites materiales y discursivos del "sexo"*. Buenos Aires: Paidós, 2010.

CHAKRAVORTY SPIVAK, Gayatri. *Crítica de la razón poscolonial. Hacia una historia del presente evanescente*. Traducció de Marta Malo. Madrid: Akal, 2010.

CURRAN, J.; MORLEY, D.; WALKERDINE, Valerie. (Ed.) *Estudios culturales y comunicación*. Barcelona: Paidós, 1998.

FOUCAULT, Michel. *Estética, ética y hermenéutica. Obras esenciales, vol. III*. Traducció Àngel Gabilondo. Barcelona: Paidós, 1999.

HALL, Stuart, *Estudios culturales 1983*, Barcelona: Paidós, 2017

HARAWAY, Donna J. "Conocimientos situados: la cuestión científica en el feminismo y el privilegio de la perspectiva parcial", en *Ciencia, cyborgs y mujeres. La reinvención de la naturaleza*. Madrid: Ediciones Cátedra, 1995.

MIRZOEFF, Nicholas. *Cómo ver el mundo: una nueva introducción a la cultura visual*. Barcelona: Paidós Ibérica, 2016.

SOLNIT, Rebecca. *Una guía sobre el arte de perderse*. Madrid: Capitán Swing, 2020.

VV.AA. *Capitalismo Cognitivo. Propiedad intelectual y Creación Colectiva*. Madrid: Traficantes de sueños, 2004.

VV.AA. *Producción cultural y prácticas instituyentes. Líneas de ruptura en la crítica institucional*. Madrid: Traficantes de sueños, 2008.

ZAFRA, Remedios. *El entusiasmo. Precariedad y trabajo creativo en la era digital*. Barcelona: Anagrama, 2017.

ZIZEK, Slavoj (comp.). *Ideología: un mapa de la cuestión*. Buenos Aires: FCE, 2003.

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es realitza cada setmana durant 15 setmanes, és a dir, en una sessió per setmana. Estarà dividida en quatre mòduls que es desenvoluparan a partir de l'aportació individual i col·lectiva de l'equip docent. Hi haurà sessions conjuntes i sessions en què el grup classe es dividirà en dues.

Sessions 1-2: SESSIÓ CONJUNTA D'INICI. Presentació de l'assignatura. Activitat a l'aula.

Sessions 3-6: Grup 1: Mòdul Perifèria/Anonimat. Grup 2: Mòdul Feminismes/Poscolonialisme.
Activitat dirigida/Activitat supervisada/Treball grupal

Sessions 7-10: Grup 2: Mòdul Perifèria/Anonimat. Grup A: Mòdul Feminismes/Poscolonialisme.
Activitat dirigida/Activitat supervisada/Treball grupal

Sessions 11-14: Tutories i seguiment d'exercicis.
Activitat dirigida/Activitat supervisada/Treball grupal

Sessió 15: Lliurament i presentació de treballs en grup. Setmana de recuperació.

Sessió 16: Tancament de curs a l'aula.